

2021-07-02

Yttrande

Detaljplan för del av fastigheten Elleholm 35:1 m.fl (tomatodlingen)

Föreningen Den Goda Jorden har tagit del av förslaget till detaljplan för del av fastigheten Elleholm 35:1 m.fl (tomatodlingen) som upprättats av Karlshamns kommun, i det följande kallat "kommunen".

Förslaget till detaljplan innebär att brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse och anläggningar. Den Goda Jorden anser att detaljplanen inte är förenlig med miljöbalken 4 kap. 3§. Den Goda Jorden anser därför att förslaget till detaljplan för Elleholm 35:1 inte bör antas. I det följande utvecklar vi grunderna för vårt ställningstagande.

Jordbruksmarken på Elleholm 35:1 beskrivs av nuvarande arrendator som sandig lera på sandbotten. Marken uppges ha en jämn bördighet och vara i stort sett stenfri. Arronderingen är god och området är inte frostkänsligt på hösten. Därmed lämpar sig jorden för ett flertal olika grödor. Vårmete, höstmete, råg, rågvete, korn, sockerbetor och stärkelsepotatis har odlats under 2000-talet av samma arrendator, som vill fortsätta bruka marken. Under 1990-talet användes marken för odling av bruna bönor och lök.

Åkerjord med ovanstående förutsättningar att odla denna mångfald av grödor är ovanlig, både i Karlshamns kommun och i landet som helhet. Vi anser det därför som synnerligen olyckligt att den nu riskerar att exploateras. Även om delar av detaljplanen innebär att en del av åkermarken även fortsättningsvis ska kunna användas som jordbruksmark innebär föreslagen byggnation en arrondering som avsevärt kan försvåra brukandet av marken och försämra förutsättningarna till detta.

Kommunen skriver i delkapitlet "Förändring och konsekvenser" (sidan 22) att odling under glas innebär att odling kan ske under en längre tid på året och därmed bedöms öka avkastningen jämfört med odling på friland. Växthusodling beskrivs som en verksamhet som bidrar till en hållbar och storskalig produktion av livsmedel som bedöms vara ett väsentligt samhällsintresse på regional och nationell nivå. Kommunen redovisar inte närmare hur man gjort dessa bedömningar. Vi anser det olyckligt att kommunen väljer att ställa olika typer av livsmedelsproduktion mot varandra, istället för att hitta en plats där tomatodling kan bedrivas utan att åkermark exploateras. Vi anser att detaljplanen saknar en objektiv bedömning av möjliga alternativ till föreslagen verksamhet.

I och med planförslagets fokus på livsmedelsproduktion som motiv för detaljplanen noterar vi att "Översiktsplan Karlshamn 2030" anger att en ny detaljplan ska upprättas för området "K. Elleholm" i syfte att möjliggöra etablering av livsmedels- och prydnadsväxtproducenter. I kapitlet "Tidigare ställningstaganden" (sid 6) citerar kommunen följande från "Översiktsplan Karlshamn 2030":

"I översiktsplanen, Karlshamn 2030, är den huvudsakliga inriktningen för området (K. Elleholm) verksamheter. I visionen till år 2030 kan man läsa att "I området har skett en omfattande utbyggnad av växthus. Här finns landets största odlingar under glas. Närheten till pappersbruket och möjligheten att effektivt kunna utnyttja överskottsvärme därifrån har skapat förutsättningar för en enorm expansion. Närheten till hamnen möjliggör även produktion för export. Här finns möjlighet till både storskalig produktion i växthus och på friland med nya system och tekniker. För att nå målen i visionen ska en ny detaljplan upprättas över området med huvudsyfte att möjliggöra etablering av livsmedels- och prydnadsväxtproducenter såväl i växthus som på friland."

Detaljplanen innebär inga begränsningar att använda befintliga eller nybyggda växthus på Elleholm 35:1 till prydnadsväxtodling istället för tomatodling eller som komplement. En betydande del av trädgårdsföretagen i Sverige som tidigare odlat tomater har under senare decennier övergått till odling av prydnadsväxter. Vi anser att vare sig detaljplanen eller översiktsplanen ger tillräckliga garantier för att kommunens angivna motiv att förslaget ska öka produktionen av livsmedel kommer att uppnås.

Kommunen anger i delkapitlet "Förändring och konsekvenser" (sid 22) att planerad byggnation innebär att odling fortsättningsvis kommer att ske i växthus i stället för på friland. Kommunen beskriver dock inte skillnaden mellan dessa sätt att odla och inte heller konsekvenserna som detta skifte innebär.

Även om den utökade tomatodling som detaljplanen ska möjliggöra också utgör livsmedelsproduktion vill vi tydliggöra att odlingen är begränsad till växthusens livslängd eller till den tid någon väljer att bedriva verksamheten. Eftersom avsikten är att förse växthusen med returvärme från Karlshamn som ursprungligen hämtats från Mörrums bruk (och detta också anges som ett miljöskäl att genomföra detaljplanen) är en viktig förutsättning för verksamheten att Mörrums bruk finns kvar i framtiden. Massproduktion är idag en bransch där stora rationaliseringar sker och där antalet massabruk minskar.

Ett fortsatt brukande av jordbruksmark är till skillnad från växthusodling inte tidsbegränsad. Även om åkerbruket på Elleholm 35:1 skulle uppföra finns matjorden kvar och kommer att kunna användas av

framtida generationer till trädgårdsodling, betesmark, skogsbruk – eller återupptaget åkerbruk. Den typ av moderna och tekniskt avancerade växthus som planeras och där odling sker i stenull på betonggolv förutsätter dock markarbeten och grundläggning som innebär att matjord och alv schaktas bort och att den alv som finns kvar packas ihop. Möjligheterna att i framtiden återställa området till jordbruksmark med en kvalité som motsvarar den som finns idag är i minimala. Till vår kännedom har ingen ännu visat att ett återställande av åkermark som skulle kunna motsvara vad som skulle kunna krävas vid Elleholm 35:1 i framtiden är möjlig.

Föreningen Den Goda Jorden

Anne-Marie Lindén

Ordförande